

Hegylakó

Új film

Szines angol film. Írta: Gregory Widen, Peter Bell és Larry Ferguson. Fényképezte: Gerry Fischer. Zene: Queen együttes. Rendezte: Russell Mulcahy. Főbb szereplők: Christopher Lambert, Sean Connery, Clancy Brown, Roxanne Hart.

Már Szerb Antal megírta, mily sokat lehetne vitatkozni azon, mit értett vajon Nietzsche az örök visszatérésen. A nagy német filozófus, kiről szép lassacskán kiderült, hogy mégsem ő volt a német fasizmus eszméi előfutára, alighanem pontosan tudta, milyen erkölcsfilozófiai megfontolások készítetik az embert az idők kezdete óta a halál tényével történő, már-már eszelős küzdelemre — a téma örökebb, mint talán maga a világegyetem. És ha időt s teret magunk mögött hagyva, visszahátrálunk a kezdetekig, legalábbis Káinig és Abelig kell jutnunk — vagy ki tudja.

Most, miközben — fura dolog, de: stílusosan — a Queen együttes igen jó zenéje szól, négy és fél évszázadot repülünk oda s vissza. Az illető úr, történetünk

jőhőse, név szerint Connor McLeod afféle igazi skót földi gyerek. Nem annyira a kilt, vagyis a skót szoknya jellemzi, mint inkább a dudaszó, a kopár vadul romantikus, sziklás hegyek és tavak felvidéke, így és ekképpen Hegylakó. Viszont: „négy és fél évszázada születtem és nem tudok meghalni”, panaszkodik csinos hölgyismerősének. „Mindenkinek van problémája”, válaszolja rezignáltan bár, de talpraesetten a lady, mintegy a film legjobb dialógusának zárásaként.

Hát hiszen éppen ez az. Mindenkinél van problémája. Még a filmkészítőknek is. Kit ne izgatna múlt és jelen, örök visszatérés és halhatatlanság, jó és rossz multhatatlan küzdelme, a mindent-ismerni akarás mohó vágya és hasonló gyarlóságok. Ha pedig ezt az egészet meglehetősen plasztikus, érzékeltes, kimondottan szép képekben, a korszerű akciófilmek, történelmi horrorok és más fantasztikus történetek speciális effektjeivel, szédítő technikával, továbbá zavaros és elsöprően misztikus körítéssel találjuk megkapjuk a nevzetes Hegylakót — ami

egyébként a maga nemében egészen jó kis filmecske. Ha kikapcsoljuk a befogadást az értelmet, a mélyebb összefüggéseket, egyáltalán: a rációt, s önfeladunk átadni próbáljuk magunkat hangulatos, sokszor festményeszerű képi kompozícióknak, félelmetesen látványos trükköknek, Queen-muzsikának, több, zavarosságában is legalább egészen eredeti fejtegetésnek, a kétségtelenül megragadó, impozáns, határos összhatásosférfának — a Hegylakó nemcsak elviselhető, de itt-ott még értékelhető és értékelendő mozdíráb is. Nem is beszélve egy ugyan könnyed, ám jelentésében több mint megszívlelendő tanításról, mely egyetemes érvényű ismeretként árad jó 2 órán keresztül: a halhatatlanok harcában, ami egyébként toledói pengékkel folyik, a döntő elem a lefejezés. Magyarán és némi-képp leegyszerűsítve: az marad továbbra is halhatatlan, kvázi életben, aki nem vesztíti el a fejét. Ez viszont oly bölcs tanács, hogy véle még Nietzsche is egyetértene. Mainapság különösen.

Domonkos László

Konzílium az egészségügyről

A legbetegebb honi beteg — a magyar egészségügy — felett tartottak konzíliumot hétfőn este a Royal kávéházban. Igaz ugyan, hogy a program aporópiát az orvosok számára közeljövőben várható megalakulása adta, Halász Miklós újságíró kollégám — az est házigazdája — mindekelőtt arra törekedett, hogy látéleletet kérjen vendégétől, Weér András főigazgató főorvostól, a kamara megalakulását szorgalmazó mozgalom vezetőjétől, illetve a kávéházban szép számmal összegyűlt orvosoktól, hazai egészségügyünk katasztrófalánknak is mondott állapotról. A konzílium, ha nem is minden apró részletre kiterjedő, de a fő és döntő tüneteket feltáró diagnózist adott. Hű és elkésztítő képet festett a tönkretett és szétfaladt magyar egészségügyről.

Amíg ide jutottunk

Nálunk negyven éve fő feladatunk az ágylétszám bővítését tették. Hatalmas összegeket szántak erre, s közben megfedkeztek a technikai fejlesztésről. Így mára eljutottunk oda, hogy szerény becsülések szerint is mintegy 15-20 évvel vagyunk lemaradva a világ színvonalától. S ebben a körülményben megcsontosodott egy képtelen gondolat, miszerint egészségügyünk biztosítson világszínvonalú ellátást. Jó tudni, hogy a nálunk többszörösen gazdagabb országokban is csak hihetetlen nehézségek árán képesek a világszínvonalú gyógyításra. Ez csak ott sikerülhet, ahol a gazdasági berendezkedés is világszínvonalon áll.

Ugyancsak negyven éve mondatott ki, az állampolgári jogon járó ingyenes ellátás. Sem akkor, sem ma nincsenek meg ennek feltételei.

Nálunk sajátosan alakult az egészségügyi hierarchizálás is. A vezető pozícióba jutásnál a kontraszelekció érvényesült. Javárészt a jó személyes kapcsolatokkal rendelkezők kerültek az irányítói posztokra, illetőleg azok, akik a jobb anyagi lehetőségek reményében vállalták a beosztásukat, hátat fordítva a betegágy-nak, ahol esetleg szakmai felkészültségük hiányai könnyen lelepleződhattak volna.

Az orvost — lett legyen — vezető, avagy beosztott — négy évtizeden át nem tették — s ma sem teszik — anyagilag érdekeltté a gyógyító munkában. Lehet, hogy négy megyéből csak hozzá járnak — szakmai kiválósága miatt — a bete-

gek, államilag eldöntött fizetésén ez a tény nem változtat. Mint ahogyan az is edesmindegy, hogy 400 ágvas, vagy 1200 ágvas kórháznak igazgatója-e, s közből, hogyan működik intézménye. A paraszolvencia az egyetlen csatorna, amelyen keresztül az orvos jövedelmét kiegészítheti. Azt a jövedelmet, ami az egyéb orvosi érdekvizsgányokban nem tükröződik.

Igen, a hálapénz tépázta meg leginkább — az elmúlt évtizedek alatt — az orvostársadalom tekintélyét. Az — a skizoid állapotot előidéző — hálapénz, amit a hivatalos vezetés egyrészt belekalkulál az orvosi fizetésekbe, másrészt tiltja ennek elfogadását, harmadrészt „legálisan” megadóztat. Az a borravale csökkentette az orvostársadalom presztizsét, amit pirulva, megalázva hagyának a zsebükbe csúsztatni, és amit zavartan és gyanakodva adnak pácienseik.

Hová jutottunk?

Lerobbant és hiányos műszerpark, munkájuk nehézségein és értéken lényegesen alulfizetett egészségügyi stáb, össznépi koldulás egy-egy műszerért, ma is sorjázó elhamarkodott, hibás felső szintű döntések, Európában az egyik legmagasabb halálozási arány, évente falunyi öngyilkos, az elavult technika és túltelheltség miatti orvosi műhibák — s mindezek láttán — kiábrándult betegek, orvosellenes közhangulat. Nem válságtünetek, hanem elmélyült-elmélyített válság. Az elmúlt évtizedek egészségügyi irányítói mind-

ezek elkerülésére semmiféle konfrontációt nem vállaltak a hatalommal. Így a ma — minden jel szerint a katasztrófát látó és következményeivel számot vető egészségügyi kormányzatnak alapjaiban kell a struktúrán változtatni. Ebben a gyökeres átalakításban csak az a reformfolyamat hozhat eredményt, amin pillanatnyilag már dolgoznak. Ezen a helyzeten — többek között — egy korszerű biztosítási rendszer tud segíteni. Más vélemény szerint viszont az egészségügy változásának megoldására az egészségügyi kormányzat és intézményrendszere alkalmazmatlan. Egyetlen remény lehet még: annak az Orvosi Kamarának a kezébe adni az egészségügy meggyógyításának lehetőségét, amely a felszabadulás előtti több évtizedes tapasztalataira és a nemzetközi orvoskamrai rendszerek ismerveire támaszkodva végezheti munkáját.

Véd- és „dacszövetség”

Ki védi meg a körzeti orvost, ha a községi tanács elnöke felelősségre vonja azért, mert teljesíti hippokratészi esküjét, és megvizsgálja minden egyes betegét, ahelyett, hogy csak az általában adogatná a recepteket. Ki áll a háta mögött, jogos védelmet nyújtva, annak az orvosnak, akinek egyszerre három beteget kellett altatnia, és az egyik, hirtelen leállt gép a beteg halálát okozta. Ki harcol azért, hogy a magyar orvosok önképzsére, és ebből következően gyógyító munkájuk színvonalának emelésére fordított tételes összegek az adókból leírhatók legyenek? Kinek az érdeke, hogy az orvos a technikai feltételek híján ne fogadjon beteget?

Az Orvosi Kamara etikai és érdekvédelmi ügyek intézésére lesz hivatott. Védni fogja az orvostársadalmat, s rajtuk keresztül bennünket, potenciális betegeket.

Kalocsai Katalin

Pártház? KISZ-iskola? Kinek a vagyona?

„Közérdekű bejelentés — alulírott szervek és szegedi állampolgárok tiltakozunk a nép vagyonának a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Kommunista Ifjúsági Szövetség által való kisajátítása ellen. Felhívjuk a Szeged Megyei Városi Tanácsot, tegyen határozott lépéseket annak érdekében, hogy a szegedi Komócsin Zoltán társi pártszékház felújítására fordított 53,9 millió forintot a megfelelő kamatokkal az MSZMP fizesse vissza a városi tanács lakásfelújítási alapjára. A megyei ifjúsági központ kerüljön vissza társadalmi tulajdonba, kezelője a városi tanács legyen, és egy azonnal megalakítandó társadalmi ifjúsági bizottság döntson felhasználásáról.” A közérdekű bejelentés megfogalmazói pedig: Fidesz, szegedi regionális szervezete, Körgát Klub, MDF szegedi elnöksége, SZDSZ szegedi szervezete. Aki pedig aláírásra szánta el magát, könnyen fellelhetette az alkalmas helyszínt, hisz például a Dugonics téren a következő felíratú tábla csaltogatót: Pártház? KISZ-iskola? Kinek a vagyona?

S hogy hányan értéktek egyet a közérdekű bejelentés megfogalmazóival? Táboros Gábor, az aláírásgyűjtés egyik szervezője számukát 24-en kedden délután ezres nagyságrendűre becsülte. Elmondta azt is, hogy az aláírt íveket el kívánják juttatni minden olyan szervnek, amely segítheti a megfogalmazott célok valóra váltását.

Ez tehát az érem egyik oldala. Fraknóy Gábor, a megyei pártbizottság titkárát fél órával később már az MSZMP álláspontjáról kérdeztem.

— Válaszom hadd kezdjem a megyei pártbizottság állásfoglalásával, amelynek lényege: a kívetelt pénz visszafizetésére nincs mód, de kezdeményezzük, hogy a Komócsin Zoltán téri párt-ház esetében a tulajdonjogi viszonyok tisztázásakor vegyes tulajdon jöjjön létre. Így a párt és a tanács a befektetett pénzeszegek arányában (50 illetve 53,9 millió forint) „gazdagodna”. Szó sincs tehát arról, hogy az MSZMP megyei vagy városi bizottsága rá akarná tenni a kezét az oly sok vitát kiváltó, s bizony nem kevés szabálytalanság kíséretében felújított épület egészére. A vagyonmegosztás után a tanács saját épületrészeivel szabadon rendelkezhet, bárbe adhatja, megkeresheti azokat a formákat, amelyekkel a gazdaságos üzemelés, fenntartás biztosítható. De ez már a tanács dolga...

Ami viszont a párttulajdonokat illeti, nem árt emlékeznünk egy tényre: 1976-ban született egy olyan KB titkársági határozat, amely értelmében a párt létesítményei állami tulajdonba kerültek, az MSZMP csak a kezelői jogot tartotta meg. Ez nem minden mozgalmi szervezet esetében történt így, hisz például a szakszervezetek tulajdona változatlan maradt. Most a tulajdoni viszonyokról folyó általános viták során vetődött fel, hogy álljon helyre az 1976 előtti állapot, tehát létesítményeink tulajdonjogát kapjuk vissza. Az érdekeltség is megkívánja, hogy a kezelői és tulajdonosi jog egyesüljön — legyen szó tömegszervezetről, vagy gazdálkodó egységről.

Felmerülhet a kérdés: van-e a pártnak alapja arra, hogy ezt a tulajdonjogi változást veghezvigye?

A közelmúltban megjelent, nagy sikerű riport-könyv szerint sutlog a város. Mármost Szeged — hogy pontosítsam azonnal a helyszínt. Nos, ma már leírható a tények: látva ez is: a sutlogás mellett egyre hangosabbak a viták, a követelések, s azon sem lepődik meg a Tisza-parti polgár, ha mondjuk olvashatóan leírt nevé, adatait, aláírását kéri egy-egy program érdekében. Az országos ügy (Bős—Nagyamaros) után e héten nagyon is helyi érdekű probléma került napirendre. De a pontos tájékozódás érdekében, következzék talán idézet arról a papírról, amelyen bőven hagytak helyet az aláírók számára is.

Megítélésem szerint van, hiszen nem feledjük el, hogy a létesítmények döntő része a befizetett tagdíjakból épült. Csak megyénkben mintegy 50-55 millió forint tagdíj folyik be évente a párt kasszájába. De mondhatok egy másik számot is: az MSZMP az elmúlt tíz évben országos szinten mintegy 5 milliárd forintot költött, e létesítmények fenntartására, állaguk megővására.

Visszatérve a szegedi párt-ház anyagi ügyeire, szólnék egy — úgy tűnik nem elég ismert — tényről: a Komócsin Zoltán téri épület párt-házzá alakításával három intézmény jutott épülethez térítési díj nélkül. Megoldhatóvá vált az, hogy a rádió s a televízió szegedi stúdiója, valamint az úttörőház a jelentőségéhez méltó otthont kapjon. S ezek az épületek valamikor a párt és ifjúsági mozgalom céljait szolgálták.

Egy válaszunk tehát máris van. Most pedig hallgassuk Csányi Zoltánt, a megyei KISZ-bizottság első titkárát, aki az újszegedi KISZ-iskola ügye miatt az elmúlt hetekben már nemegyszer állt támadások középpontjában. Néhány napja lapunk is közölte véleményét, de úgy éreztem, hogy az aláírásgyűjtés ürügyén nem árt újra felkeresni a KISZ megyei bizottságát.

— A bennünket ért támadás kétoldalú. Egyrészt jogilag, másrészt etikailag kifogásolják a KISZ KB-val kötött szerződésünket. Ami a jogi oldalt illeti: bevallom én ilyen témákban nem vagyok járatos, de ezt a szerződést a KISZ megbízásából egy jogász készítette el, akinek szakértelmében mi nem kételkedünk. Egyébként a Magyar Nemzet január 25-i számában ügyünkről ez olvasható: „A jelenlegi jogszabályok szerint a tulajdonátörvényszék nem törvénysértő...”

Most pedig az ügy etikai oldaláról: a vitatott kérdéseket és tényeket mi igyekszünk megtárgyalni mindazokkal, akik támadnak a KISZ-iskola ügye miatt. Így például a Fidesz helyi csoportjával is meggyeztünk egy tárgyalás időpontjában, majd a következő üzenettel találtam az asztalomon: a tárgyalást lemondják, mert — idézem: „Úgy érzik, nem kapnak meg a remélt erkölcsi támogatást a KISZ-től.” Ezen a megbeszélésen egyébként több témát — így március 15. megünneplésének ügyét, egy esetleges ifjúsági rádióadás témáját, valamint helyi ifjúsági fórum létrehozását is megtárgyaltunk volna, s már ezért sem tartom elfogadhatónak a találkozólemondást.

Bátyi Zoltán

Nágel Lajos kitüntetés

Az Elnöki Tanács Nágel Lajos Svájcban élő könyvkiadónak a haladó magyar irodalom hazai és nemzetközi megismertetése érdekében kifejtett szerkesztői és könyvkiadói munkássága elismeréseként, 80. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság aranykoszorúval díszített Csillagrendje

kitüntetés adományozta. A kitüntetést szerdán Straub F. Bruno, az Elnöki Tanács elnöke adta át. A kitüntetés átadásánál jelen volt Czebe Tibor művelődési miniszter, valamint Paul Wipfl, a Svájci Államszövetség budapesti nagykövete (MTI)